

**Видання присвячене
115-й річниці Одеської національної академії харчових технологій
та 5-й річниці Навчально-наукового інституту прикладної економіки
та менеджменту імені Г. Е. Вейнштейна**

**АДАПТИВНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ
МІНЛИВОГО СВІТУ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеська національна академія харчових технологій
НАУКОВА ШКОЛА
«Забезпечення функціонування та розвитку системи економічної
безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності»

**АДАПТИВНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ
МІНЛИВОГО СВІТУ**

*Матеріали
наукового симпозиуму
з міжнародною участю
19 травня 2017 року*

За редакцією **О. І. Павлова**

Одеса
«Астропринт»
2017

A28 **Адаптивні** стратегії розвитку підприємств харчової промисловості в умовах мінливого світу : матеріали наукового симпозиуму з міжнародною участю (19 травня 2017 р., м. Одеса) / Наукова школа «Забезпечення функціонування та розвитку системи економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності» ; за ред. О. І. Павлова ; Одеська національна академія харчових технологій. — Одеса : Астропринт, 2017. — 232 с.
ISBN 978–966–927–252–2

У збірнику подано тексти доповідей учасників наукового симпозиуму, які представляють науково-дослідні установи, вищі навчальні заклади України та зарубіжних країн. У них обґрунтовано теоретичні та методологічні засади, інструменти, механізми та напрями стратегічного управління сталим та безпечним розвитком підприємств харчової промисловості в умовах мінливого середовища господарювання.

Видання розраховане на наукових співробітників, викладачів, докторантів, аспірантів, студентів, економістів, менеджерів, маркетингологів та інших фахівців галузі харчової промисловості.

УДК 338.439(063)

ISBN 978–966–927–252–2

© Одеська національна академія харчових технологій, 2017

Павлов О. І.
ВІТАЛЬНЕ СЛОВО 11

Тематичний напрям 1
**ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

Андрєєва Н. М., Зіньковська Д. В.
Маркетингова діагностика експортного потенціалу підприємств агропродовольчої сфери як інструмент прийняття стратегічних рішень 13

Антоненко М. Н.
Новая политическая идеология эволюции предприятий АПК Беларуси 18

Дідух С. М.
Основні принципи і напрями розвитку агропродовольчої сфери України 23

Коваленко О. В.
Щодо стратегічних пріоритетів державної продовольчої політики в умовах сьогочасних викликів 26

Крисанов Д. Ф.
Теоретичні засади і прикладні аспекти формування європейської моделі харчової безпеки в аграрному секторі економіки України 30

Кулаковська Т. А.
Системний підхід до регулювання сталого та збалансованого розвитку агропродовольчої сфери України 47

Пармакли Д. М., Дудогло Т. Д.
Примеры графического метода исследований в экономике ... 52

Павлов О. І.

Стратегія інноваційного розвитку підприємства як інструмент його адаптації до мінливих умов господарювання 129

Савенко І. І.

Біопаливо як джерело зниження енергетичної залежності України 134

Стрікаленко Т. В., Ляпіна О. В., Берегова О. М.

Водна криза: технологічні інновації та перспективи їх впровадження 139

Терещенко С. І.

Інтелектуалізація систем менеджменту для забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства 144

Яблонська Н. В.

Проблеми підвищення ефективності функціонування виноробної галузі України 149

Тематичний напрям 7
ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Вербицька Г. Л.

Обґрунтування ефективності інвестиційних проектів підприємств харчової промисловості в умовах міжнародних економічних відносин 153

Дем'янишина О. А.

Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості 157

Лагодієнко В. В.

Особливості інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в харчовій промисловості 162

Петков О. І.

Інвестиційний клімат України: сучасний стан та перспективи 166

Стадницький Ю. І.

Підприємства харчової промисловості у матриці класифікації благ за чинниками розміщення виробництва . . . 170

Тематичний напрям 8

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ІНТЕГРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Антонюк О. П., Антонюк П. О.

Аналіз напрямів інтеграції харчових виробництв у світовий ринок 178

Великий П. П., Бочарова Е. В.

Обмен потребительскими благами между сельскими жителями и мигрантами 185

Гамма Т. М.

Організаційні аспекти формування системи управління інтегрованими системами безпеки в харчовій промисловості 190

Мініна В. О., Федорова Т. С.

Оцінка оптимальної структури капіталу МНП S. A. (ПАТ «Миронівський хлібопродукт») 193

Седікова І. О.

Напрями розвитку вертикально інтегрованих структур ринку зерна 197

Шешеловський М. І.

Перспективи розвитку агропромислової інтеграції 201

Юрченко Н. С.

Актуальні напрями підвищення ефективності виробництва і реалізації молока та молочної продукції України 203

Тематичний напрям 9

АДАПТИВНИЙ МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

Газуда Л. М., Газуда М. В.

Ґрунтово-кліматичні умови ведення сільського господарства регіону 206

Гуменюк А. В., Школенко О. Б.

Економічна ефективність розвитку екологічно чистої продукції в харчовій промисловості України 212

Іртищева І. О.

Еколого-економічні проблеми використання води в харчовій промисловості 215

Мартинюк О. М.

Адаптивний механізм екологізації інноваційної діяльності підприємств агропродовольчої сфери України: стратегічні та проблемні питання впровадження 218

Меглей В. І.

Екологічні складові якості агропродовольчої продукції 222

Щурик М. В.

Екологічні пріоритети підприємств харчової промисловості в агропромисловому комплексі 226

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Шановні друзі!

Проведення нашого наукового симпозіуму співпало у часі зі знаменними подіями — 115-ю річницею Одеської національної академії харчових технологій та п'ятиріччям з утворення Навчально-наукового інституту прикладної економіки та менеджменту імені Г. Е. Вейнштейна (ННІПЕтаМ) й наукової школи «Забезпечення функціонування та розвитку системи економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності».

За останні п'ять років в рамках тематики наукової школи підготовлено та захищено 4 докторських (2 було підготовлено на кафедрі економіки промисловості, а захищено на створеній на її базі кафедрі управління бізнесом; по 1 — на кафедрах менеджменту і логістики та маркетингу, підприємництва і торгівлі) та 17 кандидатських (по 5 — на кафедрах економіки промисловості, менеджменту і логістики, обліку і аудиту, 2 — на кафедрі маркетингу, підприємництва і торгівлі) дисертацій. За участю викладачів, докторантів, аспірантів, студентів академії, вітчизняних та зарубіжних науковців видано 16 колективних (6 — на кафедрі менеджменту і логістики, по 5 — на кафедрах обліку і аудиту та економіки промисловості, 1 — на кафедрі маркетингу, підприємництва і торгівлі) та 7 індивідуальних (6 — на кафедрі економіки промисловості, 1 — на кафедрі менеджменту і логістики) монографій. З 2012 року проведено 4 міжнародних науково-практичних конференцій, а також наукові конференція, симпозіум, семінар, 4 колоквиуми з міжнародною участю. За підсумками їх роботи видано 1 монографію та 10 збірників тез доповідей.

В нашому науковому симпозіумі взяли участь наукові співробітники, викладачі, докторанти, аспіранти, студенти, державні службовці чотирьох зарубіжних країн та десяти міст України, які представляють Державну установу «Інститут економіки та прогнозування» НАН

України, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Інститут продовольчих ресурсів НААН, вищі навчальні заклади нашої країни, органи державної влади.

Наша діяльність в рамках тематичної спрямованості наукової школи є свідченням її користі для науки та чималого значення для вітчизняної практики господарювання.

Бажаю усім подальшої плідної роботи, творчості та натхнення.

З найкращими побажаннями
керівник наукової школи, завідувач
кафедри економіки промисловості ОНАХТ,
перший директор ННПЕтаМ,
доктор економічних наук, професор
Павлов Олександр Іванович

Тематичний напрям 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Н. М. Андрєєва

д-р екон. наук; головний науковий співробітник Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса, Україна

Д. В. Зіньковська

аспірантка кафедри маркетингу Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна

МАРКЕТИНГОВА ДІАГНОСТИКА ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується посиленням ролі процесів інтеграції, глобалізації, соціалізації, інформатизації та екологізації виробництва. Це призводить до того, що ключовим вектором розвитку вітчизняних підприємств стає зовнішньо-економічна діяльність. Від можливостей підприємств до участі у міжнародній економічній співпраці залежить динаміка розвитку економіки України в цілому. Цей принцип є актуальним для усіх галузей економіки, проте доцільним є виділення провідної, стратегічної галузі, зрушення у якій сприятимуть розвитку і суміжних сфер. Такою галуззю може бути агропромисловий комплекс економіки України. Продукція, що випускається підприємствами агропродовольчої сфери, користується попитом серед споживачів на міжнародному ринку. Зробити такий висновок можливо після аналізу показників структури експорту та імпорту. Частка експорту продукції агропромислового комплексу України за період з 2006 по 2015 роки зросла з 11,86 % до 38,19 %, тобто більше ніж у 3 рази. В той час як імпорт зріс за той самий період із 7 % до 9,3 % [1, с. 7].

Саме тому більшого значення набуває вивчення поняття експортного потенціалу підприємства, інструментарію його дослідження та оцінки, а також методів керування ним. На нашу думку, ефективними

куб. м газу. Вартість проекту ТЕЦ підприємства «Кропивницькийоля» становить 240 млн грн. При цьому спалювання 1 т лушпиння со-няшнику заощаджує 500 куб. м природного газу. За місяць ТЕЦ ви-користовує в якості палива в середньому 5 тис. т біомаси.

В компанії PRO ENERGY прорахували декілька проектів з будівни-цтва міні-ТЕЦ з різними показниками енергетичної потужності, адже рентабельність електростанції зростає із збільшенням потужності. Пер-ший варіант — ТЕЦ з електричною потужністю 1 МВт ел. і тепловою потужністю 5 МВт, а другий — 3 МВт ел. і 12 МВт. Розрахунок здійснен-ий з урахуванням двох найбільш розповсюджених технологій, вико-ристовуваних на ТЕЦ, що працюють на біопаливі: паровий котел і тур-біна; термомасляний котел і ORC-модуль. Зменшення витрат на проект можливе за рахунок використання котлів українського виробництва, щоправда, це може вплинути на загальну ефективність усієї установки. Слід також зазначити, що зазвичай при використанні іноземного об-ладнання можна отримати експортне фінансування, що буде значно дешевшим за кредити українських банків. Розмір інвестиції на ТЕЦ на 1 МВт електричної потужності «під ключ» в середньому становитиме 4 млн євро, в той час як ТЕЦ з виробництва 3 МВт ел. коштуватиме 9 млн євро. Окупність проекту в середньому — до 4 років. Витрати на 1 МВт встановленої електричної потужності — 3 млн євро. Якщо роз-глядати проекту ТЕЦ на 10 МВт ел., то цей показник становитиме вже 1,8 млн євро. Що стосується безпосередньо пелет: в середньому на річне споживання 1 МВт*ел./год електростанції потрібно 8,5 тис. тонн. Так, за рік буде вироблено понад 8,2 тис. МВт електроенергії. Тобто розра-хунок доволі простий — з 1 тонни лушпиння виробляється приблизно 1 МВт енергії. Це наочно показує економіку даного проекту.

Література

1. Мормітко В. Г. Практичні аспекти реалізації стратегії розвитку альтер-нативних видів палива / В. Г. Мормітко // Біопаливо та відновлювальні джерела енергії, проблеми і перспективи розвитку: матер. наук.-практич. конф. — Вінниця: Вінницький націон аграр. ун-т, 2006. — С. 4–31.
2. MIGnews.com.uahttp [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://mignews.com.ua/biznes>
3. Згідно з даними консалтингової компанії Рюгу [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.pougy.com>
4. Українська біопаливні біржа [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bio-ex.com.ua>

Т. В. Стрікаленко

*д-р мед. наук, професор; професор кафедри технології питної води
Одеської національної академії харчових технологій, м. Одеса, Україна*

О. В. Ляпіна

*канд. хім. наук, доцент; доцент кафедри технології питної води
Одеської національної академії харчових технологій, м. Одеса, Україна*

О. М. Берегова

*канд. техн. наук, доцент; доцент кафедри технології питної води
Одеської національної академії харчових технологій, м. Одеса, Україна*

ВОДНА КРИЗА: ТЕХНОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

На Всесвітньому економічному форумі (Давос, 2016 р.) конста-товано, що найбільшу (39.8 %) загрозу для людства у найближчі де-сять років становитиме «водна криза» — криза дефіциту води питної якості та забруднення джерел водопостачання. Пошуки певної від-повіді на цю загрозу містить чергова Доповідь ООН, що підготовле-на у співробітництві 31 агенції ООН та 37 міжнародних організацій-партнерів (об'єднання «UN-WATER»), в якій наведено огляд стану водних ресурсів світу у 2016 році [1]. Вперше офіційно констатовано, що очищені стічні води можуть бути безцінним ресурсом для задово-лення все зростаючих потреб людства у питній воді та різноманітній сировині. Удосконалення відведення і очищення стічних вод у роз-винутих країнах вже призводить до зменшення кількості відходів ви-робництва у місцях їх утворення, до очищення стічних вод від забруд-нень, до повторного використання очищеної води, утилізації відходів та побічних продуктів виробництва.

Актуальність проблеми якісного очищення стічних вод, що утворю-ються в процесі промислового та сільськогосподарського виробництва, у побуті тощо, підкреслює і те, що у більшості країн світу, як зазначено у Доповіді ООН, відповідальні за прийняття рішень державні службовці занепокоєні, в першу чергу, проблемами водопостачання в умовах не-стачі водних ресурсів та ігнорують необхідність очищення води після її використання через впевненість, що це має виконувати природа. Міль-йони людей в злиднях по всьому світу тримає саме небезпечна вода; вона перешкоджає розвитку людського потенціалу і є гальмом еконо-мічного зростання. Посиленню «водної небезпеки» сприяють зростан-ня чисельності населення, економічне зростання держав, урбанізація та конкуренція, конфлікти за воду і зміни клімату [1].

З огляду на існуючі проблеми дефіциту водних ресурсів та очищення стічних вод для жодної країни не має виключень, а тому метою роботи був порівняльний аналіз ситуації та запропонованих рішень для адаптивної стратегії розвитку у світі та в Україні.

Наслідками скидання неочищених чи недостатньо очищених стічних вод (їх склад становить близько 99 % води і 1 % розчинених, колоїдних та зважених твердих речовин) можуть бути (1) згубна дія на здоров'я людини, (2) негативні екологічні наслідки і (3) несприятливі наслідки для економічної діяльності. Замкнена система контролю та регулюванні різних потоків стічних вод становить кінцеву мету покращення управління ними. В межах циклу управління, таким чином, виділяють чотири етапи: (1) запобігання чи зменшення забруднення джерел водопостачання; (2) збирання та очищення стічних вод; (3) використання стічних вод як альтернативного джерела і (4) відновлення корисних побічних продуктів.

Нестачу води не менше ніж один місяць на рік відчувають сьогодні дві третини населення у світі. Близько 500 млн людей проживають у районах, де локально відновлювальні водні ресурси у 2 рази менше, ніж споживання води, а скорочення підземних вод (не поновлювальних водних ресурсів) продовжується. В країнах з високим рівнем доходів близько 70 % комунально-побутових і промислових стічних вод підлягає очищенню, проте цей показник різко знижується в країнах із рівнем доходів вище середнього (до 38 %) та нижче середнього (до 28 %). Навіть в Києві нині не мають доступу до каналізації біля 30 тисяч киян — це мешканці 346 вулиць в усіх районах міста, які користуються вигребами та септиками, а поводження зі стоками практично не контролюється [2]. Таким чином, як і в інших країнах світу, скидання неочищених стічних вод і відсутність каналізації є наслідком нестачі інфраструктури і фінансів, технічного та інституціонального потенціалу.

За даними ЮНЕСКО, Україна посідає 95 місце серед 122 країн світу за рівнем раціонального використання водних ресурсів та якості води. В багатьох регіонах України (Донбас, Придніпров'я, Південь країни) підземні води за своєю якістю не відповідають нормативним вимогам до джерел водопостачання. І це пов'язано, передусім, з антропогенним забрудненням. Перевантажени каналізаційні очисні споруди і мережі, що перебувають у незадовільному технічному стані та потребують проведення капітальних ремонтів і реконструкції, є основними забруднювачами поверхневих водойм. З них понад 90

% забруднених стоків дають водоканали та промислові підприємства гірничо-видобувного та металургійного комплексів у містах Дніпрі, Нікополі, у Кривбасі та Західному Донбасі. Залишається гострою проблема скиду у водойми високомінералізованих шахтних та кар'єрних вод у тих же регіонах — в Дніпропетровській, Миколаївській та Херсонській областях. Ефективність використання води питної якості на підприємствах харчової промисловості, зокрема у консервній та кондитерській галузях Одещини, за даними проведеного аналізу також свідчить практично про відсутність заходів щодо збереження та повторного використання очищених стічних вод, які за своїм складом близькі до господарсько-побутових [3].

В Доповіді ООН проаналізовані різні можливості повторного використання великих об'ємів промислових стічних вод — зокрема для нагрівання та охолодження замість викидання їх у навколишнє середовище тощо. Так, електростанція Аснес (Данія) щорічно отримує від компанії «Статойл» для охолодження близько 700 000 м³ води, яку потім очищують і використовують як котлову воду. На заводі DOW в Тернъозене (Нідерланди), що є одним з найбільших виробників хімічних речовин та найбільшим споживачем води в місті, впроваджено інноваційну програму повторного використання муніципальних стоків міста для потреб заводу. Інноваційність заходу полягає в тому, що кожний 1 л води (з 10 000 м³ муніципальних стічних вод в день) використовують на заводі тричі — це дозволило знизити споживання енергії заводом на 95 %. До 2020 року у світі планують збільшити ринок очищення промислових стічних вод на 50 % [1; 4].

Очищені стічні води здатні поповнювати запаси питної води. Так, в м. Віндхук (Намібія) цей метод водопостачання використовують з 1969 року, коли для боротьби з хронічною нестачею води збудували очисні споруди, здатні очищувати до 35 % стічних вод і отримувати воду питної якості, тобто поповнювати запаси питної води для міста. Використання очищених стічних вод у комунальному господарстві поширюється у США (штати Майямі, Денвер, посушливі райони штату Техас). В м. Оріндж (Каліфорнія, США) вже майже 10 років басейн ґрунтових вод поповнюють щоденно 70 млн галонів очищених стічних вод — це складає близько 20 % водоносного горизонту. Мешканці Сан-Дієго (США) та Сінгапура п'ють воду, більше половини якої «вироблено» зі стічних вод. Ця практика поки що має певний суспільний спротив, проте стан здоров'я жителів міст Сінгапура, Сан-Дієго, Віндхука та інших, як і успішний приклад космонавтів МКС,

що повторно використовують перероблену воду вже понад 16 років, свідчать про безпечність і можливість та перспективність такого методу використання стічних вод [1; 4]. Подібний досвід накопичено і в аеропорті Схіпхол (Амстердам), де місцева станція має удосконалену систему біологічного очищення стічних вод до якості, що дозволяє направляти їх до місцевої мережі питного водопостачання.

Не менш цікавим є досвід м. Сент-Пітерсбергу (Флорида, США), де з 1977 року приватні будівлі, торговельні та промислові парки використовують паралельну мережу трубопроводів, відділених від мережі питного водопостачання — це дозволяє використовувати рециркуляційну воду для поливу, прання, мийки машин та будівель, декоративних фонтанів тощо.

Стічні води розглядають у світі і як потенціальне джерело сировини [1]. Так, близько 22 % глобального попиту на фосфор, що є не поновлювальною мінеральною сировиною, можна отримати при обробленні стоків. Швейцарія, наприклад, вже прийняла закони щодо обов'язкового отримання зі стічних вод деяких речовин і, зокрема, фосфору. Органічні речовини, що містяться у стічних водах, можуть бути використані для виробництва біогазу та постачання енергії для, власне, роботи таких станцій очищення стоків. Ця практика вже має місце у Польщі, а уряд Японії до 2020 року поставив за мету отримувати до 30 % енергії біомаси зі стічних вод. Так, м. Осака вже сьогодні отримує 6500 т органічних твердих речовин із 45000 т осаду місцевих стічних вод. Такі технології доступні країнам, що розвиваються, і є прийнятними з різних точок зору — екологічної, економічної, енергетичної та соціальної [1].

Очищені стічні води найчастіше використовують у сільському господарстві — на їх долю припадає близько 10 % усієї площі зрошуваних земель у 50 країнах світу. В Ізраїлі очищені стічні води складають половину всієї води, що її використовують для іригації, а в Йорданії з 1977 року 90 % очищених стічних вод йде на зрошення земель. В Україні на сьогодні має місце значне скорочення площ фактичного поливу зрошуваних угідь; при використанні очищених стічних вод для зрошення посушливих земель інформація недоступна [2].

Висновки. Зміна парадигми вирішення водної кризи, зокрема — щодо відношення до стічних вод, запропонована у Доповіді ООН до Всесвітнього дня водних ресурсів — 2017, видається перспективним напрямком переходу від реактивного до проактивного управління водними ресурсами, здатного своєчасно і адекватно забезпечувати

відповідність результатів поставленій меті в умовах, що змінюються. Адже необхідність і корисність управління стічними водами вельми суттєві — як для суспільного здоров'я, так і для довкілля. Прибутковість заходів, спрямованих на санітарію, за оцінками експертів складає не менше ніж 1 : 5.5 \$ USA.

Оскільки українська екологічна і водна політика, за звичкою, розглядають лише реагування постфактум на антропогенні та природні зміни стану водних ресурсів, сподіваючись, що згодом ситуація повернеться до звичного стану, очевидним є те, що вкрай необхідно і нам змінювати мислення, вивчати можливості та впроваджувати заходи щодо безпечного використання стічних вод підприємств, зокрема — харчової галузі, як альтернативи природній питній воді, джерелу цінної сировини та економічно доцільної адаптивної стратегії розвитку цих підприємств.

Література

1. Wastewater: The Untapped Resource: 2017 UN World Water Development Report/ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/water/wwap/wwdr/2017-wastewater-the-untapped-resource/>
2. Переосмислення водної безпеки для України: Доповідь Ukrain Global Water Partnership за результатами Національного політичного діалогу за інтересованих сторін. — К.: GWP, 2016. — 14 с.
3. Коваленко О. О., Патік Т. П. Визначення оптимальних технологічних режимів мембранного очищення стічних вод консервних виробництв // Наук. пр. ОНАХТ. — 2011.— Вип. 40. — Т. 2. — С. 80–83.
4. Сточные воды — новое черное золото. Пресс-релиз ЮНЕСКО и «ООН — водные ресурсы» № 2017-xx. — Женева: ЮНЕСКО, 2017. — 4 с.

Наукове видання

**АДАПТИВНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ
МІНЛИВОГО СВІТУ**

*Матеріали
наукового симпозиуму
з міжнародною участю
19 травня 2017 року*

Відповідальність за інформацію,
викладену в публікаціях, несуть автори

Українською та російською мовами

Завідувачка редакції *Т. М. Забанова*
Редактор *Н. Я. Рихтік*
Технічний редактор *М. М. Бушин*
Дизайнер обкладинки *В. І. Костецький*
Коректор *І. В. Шепельська*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 13,49.
Тираж 300 прим. Зам. № 188 (42).

Видавництво і друкарня «Астропринт»
65091, м. Одеса, вул. Разумовська, 21
Тел.: (0482) 37-07-95, 37-14-25, 33-07-17, (048) 7-855-855
e-mail: astro_print@ukr.net; www.astroprint.ua; www.stranichka.in.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1373 від 28.05.2003 р.